

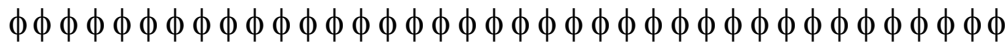
**KÜBERNEETIKA
INSTITUUT**

2 / 97

**I
N
F
O
L
E
W
T**

Sisukord

<i>Jõulude eel</i>	1
<i>9th Nordic Workshop on Programming Theory: mõningaid järeldusi.</i>	2
<i>Valitsuse töömait</i>	5
<i>Instituudi nõukogus</i>	6
<i>Meie külalisi</i>	6
<i>Autasustamisi</i>	7
<i>Õnnitleme ! Marko Vendelin ja Pearu Peterson Eesti TA üliõpilaspriimiat</i>	7
<i>Õnnitleme ! Arvo Sek - 60</i>	7
<i>Täname Aksel Paal</i>	8
<i>Ühinemine TTÜ-ga</i>	10
<i>Kroonikat</i>	12
<i>Töölt lahkusid</i>	12
<i>Tööle tulid</i>	12

Jõulude eel

Aastavahetus on tagasivaatamise ning plaanide tegemise aeg. Võrreldes stagnatsiooniajaga on nüüd palju rohkem, mida kaaluda, arutada. Palju rohkem sõltub nüüd meie eneste otsustest. Või vähemalt näib, et sõltub.

Muutused elus on läinud märgatavalt kiiremaks. Nii riigi, asutuste kui ka iga kodaniku ja töötaja elus. Meie instituudi käekäik lõppeval aastal on selle ilmekaks näiteks. Veel kolme kuu eest, instituudi sünnipäeva ning akadeemilise aasta algust tähistades arutasime, milline suund tuleks võtta teaduspoliitika tõmbetuultes. Nüüd oleme juba poolteist kuud Tehnikaülikooli alluvuses ja võiksime oma elu hakata rahulikumalt korraldama, aga juba on kohal järgmine "õnnetus"! Riik on otsustanud kogu teaduse finantseerimise korra ära muuta. Loodame väga, et midagi sisuliselt paremaks läheb, aga et sellest kokkuvõttes raha juurde ei teki on kahtlused suured ...

See on kuidagi mõistusevastane, et Eestimaal otsitakse edukust ja õnne lakkamatute ümberkorralduste, uute struktuuride moodustamise, rahastamise korra muutmise ning samal ajal igat liiki meedias hädaldamise või üksteise mahategemise kaudu. Kõige selle taustal jääb loov töö, olgu see siis suunatud aineliste või vaimsete väärtuste tekitamisele, teenimatult tahaplaanile. Kogu meie elu on kahetsusväärset totaalselt müügile üles ehitatud. Ka ajakirjandus, raadio, televisioon ja isegi Internet müüvad lakkamatult, päev-päevalt ikka seda sama: sentsatsiooni ja reklaami. See on nii valdav, et nihutab paigast paljud traditsioonilised väärtused, muu hulgas ka jõulud. Kui pisut utreerida, siis tundub, et see lakkamatu ümberkorraldamine ning mõttetu sebumine on käima pandud just selleks, et saaks sentsatsiooni, et oleks, mille pärast üksteise kallal närida, et oleks, mida ajakirjanikud saaksid meist kirjutada, et me oleksime selles meeletus maailmas nähtavad! Sest kui meid ei nähta siis pole meid olemaski ja kui pole olemas, miks peaks siis riik või maksumaksja meid toetama.

On ju ettekujutlematu et üksikisik, organisatsioon või riik püsik kindlana, kui puudub stabiilsus ning püüdlustel selge ning kõigile arusaadav siht!

Siiski on maailmas ka midagi püsivat, kui mitte muud, siis inimese iseloom ja tahtmised, mis lõppkokkuvõttes määravad ka ühiskondlikud suhted. Ka on veel säilinud mõned traditsioonid, mis aitavad meil elus teatud rütmi ja stabiilsust leida. Veel on ikkagi jõus tava, et 25. ja 26. detsembriks pannake poed kinni ning asutused ei tööta. See tähendab, et selleks ajaks sureb kommerts välja ning nendeks paariks päevaks tulevad ka päris Jõulud. Küllap on see aeg parim elus püsipunktide otsimiseks, et hoolimata oludest meelegendust ja asu leida ning eelseisvaks aastaks energiat varuda. Siiski, paljudes kodudes jääb seda eksitama nurgas mängiv televiisor. Vahest lülitaks siis selle riista mõneks ajaks välja ning loeks mõnd head raamatut? Erinevalt telerist saab lugemisel igaüks endale sobivat tempot valida, olulisi kohti korrata või loetut mõttes uut meele interpreteerida. Pealegi on kirjanikud enamasti taotlenud kujutada püsiväärtusi, seda, millest tunneme puudust igapäevases tõtlemises.

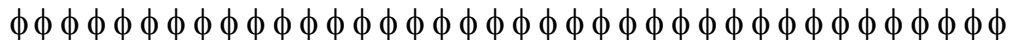
Olgu ülalöeldu kinnituseks katkend A. H. Tammsaare artiklist "Aasta vahetusel", mille meie klassik pani kirja 1934 aastal. Kas pole see just nagu kirjutatud täna?

"See massiline börsimeeleolu, mis meid valdas läinud aastal, ongi ehk tõsine häda. Me hakkasime uskuma suuvärke ja rotatsioone rohkem kui oma kogemusi ja tõsiasju. Me hakkasime uskuma, et keegi võiks meile midagi anda, ilma et tal oleks omal või ilma et ta võtaks kelleltki teiselt. Me arvasime, et inimese parandamiseks ja maailma päästmiseks pole muud vaja kui aga mõni uus rühm, kamp, ühing või liit, kus need suuvärgid ja masinad, ning kohe hakkame

NWPT'9 korraldajate käsutuses olnud kahest õhtupoolikust esimesel otsustasime viia külalised meie talupoegliku kultuuri kantsi - Rock-al-Mare Vabaõhumuuseumisse ning pakkuda neile Kolu kõrtsi seinte vahel tükikese eelmise sajandi kõrtsimiljööst. Pika päeva väsimusest ja kergest kultuurišokist tingitud kohmetus asendusid õlle ja korraliku eine mõjul peagi lõbusa sumnaga. Kui rahvamuusik Margus Veenre oma pillide kollektsooni lagedale tõi ja andis veel omalt poolt väsimuse vastast esmaabi, ei suutnud ka kõige uimasemad külalised vastu panna ja peagi mängis Nordic-Baltic ühisorkester juba ise maha mitu head eesti lugu. Tundus, et kõige enam läks üritus peale "ugri-mugri" hingega põhjanaabritele, kes veel lahkudeski pidasid seda õhtupoolikut sooja sõnaga meeles.

Kontrastiks talusimmanile oli seminarist osavõtjatel võimalus järgmisel õhtul viibida Teaduste Akadeemia presidendi vastuvõtul Toompeal. Kasutangi siinkohal võimalust, et tänada Jüri Engelbrechti äärmiselt meeldiva ja suursuguse vastuvõtu eest. Küllap panid presidendi sõnad meie kultuuritraditsioonidest ja Ungern-Sternbergide perekonna rajatud hoone auväärne interjäär nii mõnegi väljamaalase mõtted teistpidi liikuma Eesti kohast Lääne-Euroopa kultuuris.

Õhtu teiseks naelaks kujunes järgmise NWPT toimumiskoha väljakuulutamine. Programmkomitee ettepanekul ja Soome kolleegide nõusolekul otsustati valida selleks Turu Kraadiõppekool. Esimeses entusiasmihooos lubasid soomlased meie ürituse üle lüüa seminari korraldamisega mõnel Soome lahel kurseerival luksuslaeval. Elame-näeme.

Mis saab NWPTst edasi? Seminaride pikk traditsioon ja erinevate keskuste hea koostöö NWPT'9 korraldamisel näitasid, et sisuliselt on tegemist juba mingis mõttes teadusvõrguga. Läbirääkimised NorFa-ga (*Nordic Academy for Advanced Study*) seminari rahastamiseks viisid mõttele, et edaspidi tuleks NorFa-lt taotleda granti püsivama finantseerimismehhanismi loomiseks ja seda mitte ainult seminaridele. Kõikidele osapooltele pakuks huvi kraadiõppurite ja teadurite vahetus. Ükski keskus ei ole nii tugev, et pakkuda tiptasemel juhendamist kõikides programmeerimisteooria valdkondades. Osapooled koos moodustaksid aga märkimisväärse kompetentsiga ühenduse. Nii näiteks oleks võimalik finantseerida kraadiõppijate sõite ühest kohast teise osalemaks huvitavatel kursustel, organiseerida välisjuhendamist ja miks mitte ka lõpuks ühisprojektide algatamist.

On rõõm tõdeda, et need plaanid ei ole jäänud ainult ilusateks unistusteks. Fondi seeme on loodud Norra Haridusministeeriumi poolt NWPT'9-le eraldatud summadest. Kui mitte varem, siis 1998 a. märtsis on meil võimalus kutsuda Põhjamaade tudengeid osalema ÜIK talvekoolis, kuhu on juba lubanud tulla ka üks Dijkstra koolkonna "isadest" **Willem-Paul de Roever**.

Kokkuvõttes tahaksin öelda, et ka instituut sai NWPT'9-st midagi ja mitte ainult korraldamise ja teadustulemuste esitamise rõõmu. Küber näitas, et ta on endiselt maamuna peal olemas ja ma loodan, et vähemalt Põhjamaades jääb vähemaks neid, kes imestunult küsivad: "Ah, et teil siis tehakse ikka veel teadust ka?!".

Lõpetuseks sobib mõttetera "hea korraldus on niisugune korraldus, mida külalised ei märka". On selge, et miski ei suju iseenesest ja korraldamise edu võtmeks on hea meeskond ning üksteise usaldamine. Kuigi loetelu läheb siin pikaks, tahaksin siiski tänada nimeliselt kõiki häid kolleege Jaani, Markot, Annet, Tiitu, Ingmarit, Matit, Juhan-Peeput, Andrest, Monikat ja Marjet suurepärase koostöö eest ja anda edasi osavõtjate siirad tänusõnad "*Organisation was really smooth, thank you for a nice workshop*".

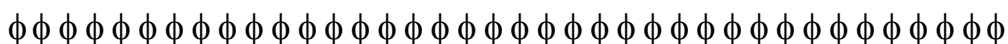
Jüri Vain

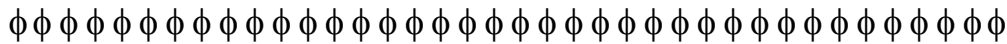
P.S. Workshopi koduleheküljega võib tutvuda aadressil:

<http://jus.ioc.ee/jus/nwpt97/>

ning fotosid leidub aadressil:

<http://www.cs.auc.dk/~jelling/Pictures/Tallinn/tallinn.html>

Valitsuse töömailt

Eelmises infolehes, kus käsitleti instituudi struktuuri uues olukorras, esines sõna "Valitsus", kus ka seda terminit veidi avati. Kuigi sõna "valitsus" kõlab veidi pretensioonikalt, pole seni paremat leitud. Reeglina koguneb valitsus neljapäeviti igal nädalal, ehkki sellest reeglist on ka erandeid, sest mõnel neljapäeval võivad toimuda ka sellised üritused, mis segavad valitsuse kokkusaamist.

Valitsuse tegevus on suurel määral olnud seotud instituudi TTÜ-ga liitumisega seotud probleemide lahendamise, sest on olnud vaja saada ülevaade instituudi finantsolukorrast ning varadest peale AS Küberneetika eraldumist, leppida kokku hoone haldamisega seotud küsimused ning valmistada ette dokumendid TTÜ-ga ühinemise vormistamiseks.

Lisaks jooksvatele on jõutud puudutada ka mõningaid pikema perspektiiviga seotud probleeme.

Septembris arutati **instituudi arvutivõrgu** arendamisega seotud küsimusi, kuna olemasolev arvutivõrk ei suuda tagada arvutite paralleelkasutust mahukate ülesannete lahendamisel. Samuti oleks otstarbekas korraldada AS Küberneetika ja Instituudi arvutivõrkude töö selliselt, et säiliks senised postiaadressid. Arvutivõrgu arendamine on sisuliselt infrastruktuuri arendamine, ehkki samaaegselt on vajalikud ka teoreetilised uuringud võrgu teemadel, et tagada paralleelarvutuste teostamist kiirel võrgul.

Asjahuvilised võiksid võtta teadmiseks, et on võimalik esitada omapoolseid ettepanekuid arvutivõrgu töö korraldamise osas instituudi arvutivõrgu administraatorile R.Lõugasele.

Oktoobris arutati **raamatukogu** arengu perspektiive. Seni on meie raamatukogul olnud väga hea koostöö Rahvusraamatukoguga. Edaspidi on ilmselt vaja laiendada koostööd TTÜ raamatukoguga. Probleemiks on olemasolevate andmebaaside täiendamine ning tehnilise baasi mahajäämus infotehnoloogilise teenindamise vajadustest. Kasutada olevad rahalised vahendid võimaldavad katta vaid minimaalseid vajadusi.

Novembris oli arutusel **mehaanika ja rakendusmatemaatika osakonna arengukava**.

Osakonna teema "*Mittelineaarsed dünaamilised süsteemid ja juhtimisprotsessid*" haarab tegelikult ka teiste osakondade töötajaid. Viiest alateemast ühte - "*Mittelineaarsed juhtimissüsteemid*" täidetakse juhtimissüsteemide osakonnas ja teist - "*Pöörlevate masside süsteemi balansseerimine löökjahvatusseadmetes*" AS Küberneetikas.

Käesoleva aasta töö on olnud küllaltki edukas. Teema täitjad publitseerisid ühe monograafia ja üle 30 artikli ning konverentsiettekande. Põnevad uurimisvaldkonnad on olnud seotud bioloogiliste probleemidega ja üksiklainete levikuga. Osakonna uuringuid ühendavaks võtmesõnaks on mittelineaarsus. Uusi tulemusi on oodata südame töö modelleerimisel. Selles valdkonnas on kujunenud hea koostöö Tallinna Diagnostikakeskusega, KBFI-ga, Eindhoveni Tehnikaülikooliga ja Helsinki Tehnoloogiaülikooliga. Teine edukalt arenev suund on mittelineaarsete lainete uurimine mikrostruktuuriga keskkondades, kus põhiline tähelepanu on suunatud üksiklainetele (solitonidele), termomehaanikale ja pöördülesannete lahendamisele. Ka nende probleemide uurijad teevad tihedat koostööd teadlastega Pariisi VI Ülikoolis, Rhein-Westfahli Tehnikaülikoolis Aachenis, Torino, Uppsala ja Duisburgi Ülikoolides ning Berliini ja Budapesti Tehnikaülikoolides.

Edukas oli aasta ka fotoelastsuse töörühmale. Lisaks teoreetilistele tulemustele leidsid edukat rakendamist välisfirmades meie instituudis loodud meetoodika ja tehnilised vahendid klaasdetailide sisepingete määramiseks. Huvi loodud meetoodika vastu näib välisfirmades püsivat.

Tuleb märkida J. Janno aktiivset koostööd L. von Wolfersdorfiga Freibergi Mäeakadeemiast, mis avaldub ka reas ühistes publikatsioonides. Liikluskindlustuse statistilis-tõenäosusteoreetiliste probleemide lahendamine on leidnud praktilise rakenduse Eesti Liikluskindlustuse Fondi kaudu.

